

**Aan de Vaste Commissies van BZK en EZK.
met het verzoek deze brief aan de leden door te geleiden**

Cc: minister Ollongren van BZK, Staatssecretaris Yesilgöz-Zegerius van EZK.

Cc: Binnenlands Bestuur, de Telegraaf en enkele lokale kranten, enkele Kamerleden, fractievoorzitters in Assen, Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 12-7-2021

Betreft: de warmtetransitie.

Geachte Kamerleden,

Deze brief is een vervolg op een eerdere brief die wij (26-4-2021) aan uw Kamer hebben gestuurd. Volledigheidshalve is deze brief nogmaals als bijlage1 toegevoegd. Deze eerdere brief is aanleiding geweest voor een vraag van het CDA (29-4-2021) aan de Staatssecretaris van EZK, die daar (2-6-2021) een antwoord op heeft gegeven. De onderhavige brief heeft tot doel om u verder in te lichten over onze ervaringen met de Gemeente Assen over de warmtetransitie.

Tijdslijn

Er is door ons, het wijkteam DuurzaamKloosterveen, met de Gemeente Assen constructief overleg gevoerd in de afgelopen periode. Op lokaal niveau is ook wel wat bereikt, maar we houden zorgen. Deze zorgen gaan zeker ook de landelijke besluitvorming aan. Met een afvaardiging van het college, de wethouders mevr. Dekker en mevr. Vlieg zijn we er wel in geslaagd een addendum op de reeds door de Raad

goedgekeurde warmtevisie op te stellen (29-6-2021). De verwachting is dat dit addendum, na behandeling en vaststelling in de Gemeenteraad, als onlosmakelijk deel van deze warmtevisie kan worden gevoegd. Het addendum zal komend september zowel consulterend als besluitvormend op de agenda van de raadsvergadering komen te staan. Het addendum is ter uw informatie als bijlage 2 bij deze brief gevoegd.

Kort samengevat beschrijft het addendum een vorm van “damage control” van wat onze wijk de komende jaren anders te wachten staat. Inmiddels (2-7-2021) hebben een lid, dhr Koerhuis, en een kandidaat lid van uw Kamer, dhr. Strolenberg, beiden van de VVD, een werkbezoek aan onze wijk gebracht. Daarbij hebben wij met hen de actuele situatie van de wijk Kloosterveen in Assen besproken en ook onze zorgen gedeeld.

Een laatste datum (6-7-2021) die wij in dit verband willen noemen, betreft de uitzending van Nieuwsuur waar dhr. van Poelgeest zijn visie op de warmtetransitie verwoordt. Ondermeer werd duidelijk gemaakt dat er bij de landelijke overheid op aangedrongen wordt om dwangmiddelen in te zetten om de klimaatdoelstellingen te gaan halen.

Onze zorgen.

De kosten van de transitie als de basis voor het aardgasvrij maken van bestaande woningen

Wij zijn in de gesprekken met de gemeente niet op één lijn gekomen over wat de warmtetransitie per huishouden kost. De gemeente beroept zich op het PBL en op consultants en persisteert in de opvatting dat het aardgasvrij maken van een goed geïsoleerde woning maximaal € 15000 kost.

In deze kostenraming zijn weliswaar de kosten van een warmtepomp opgenomen, maar niet de kosten van het warmteoverdrachtssysteem.

Woningen die zijn gebouwd vóór 2012, zijn uitgevoerd met hoge temperatuurverwarming: d.w.z.: met een gasgestookte ketel en daarvoor geschikte radiatoren. Om de woning daarna om te bouwen naar de zgn. lage temperatuurverwarming (warmtepomp/all-electric en een aantal warmtenet systemen) is meestal sprake zijn van hoge aanvullende kosten. De oude vloer verwijderen, vloerverwarming plaatsen, andere leidingen en radiatoren etc. Zodra die kosten worden meegenomen, gaat het per woning om bedragen van € 40.000 tot € 80.000. Los van afschrijving en dito verspilling die op gespannen voet staat met de toch ook gewenste circulaire economie. Voor alle duidelijkheid: deze extra kosten aan het warmte overdrachtssysteem hebben niets te maken met de mate van isolatie, want dit geldt ook voor goed geïsoleerde woningen.

De wijk Kloosterveen kent 3500 (van de 4000) woningen die vóór 2010 zijn gebouwd. Toch heeft de gemeente Assen gekozen om met deze wijk te beginnen, nog steeds in de veronderstelling dat daarmee een flinke bijdrage aan de landelijke doelstelling van 1,5 miljoen bestaande woningen gasloos voor 2030 kan worden bewerkstelligd.

De totale kosten voor de bewoners in de wijk Kloosterveen bedragen bij een volledige overgang op warmtepompen, de voorkeursoptie die de gemeente voor onze wijk heeft gekozen, circa € 200.000.000. Er zijn dan twee smaken: óf er wordt bij dit plan wel een erg hoog subsidiebedrag voorzien óf de woningeigenaren zijn elk een jaarsalaris of meer kwijt om die doelstelling te halen.

De landelijke politiek gaat over de subsidies. Vertaald naar het hele land kost de overgang van hoge temperatuurverwarming naar lage temperatuurverwarming dan ongeveer 400 miljard

euro. Om de burgers een betaalbaar alternatief te bieden, zal een flink deel van dat bedrag als subsidie moeten worden verstrekt, overigens is dat natuurlijk ook geld dat de belastingbetaler zelf heeft opgebracht.

Een mooi staaltje van spelen met woorden is het volgende: de gemeente persisteert door te stellen dat de warmtepomp maximaal € 15000 kost, tenzij er voor de ombouw van de woning, vanwege de leeftijd, aanvullende kosten moeten worden gemaakt. Maar de hier gesuggereerde uitzondering gaat op voor 3500 van de 4000 woningen in Kloosterveen. Het is eerlijker om te stellen dat de ombouw minimaal € 40000 kost, tenzij de woning is gebouwd na 2012 en al een vloerverwarming heeft!

Onze oproep aan uw Kamer: laat er meer duidelijkheid komen over de kosten per huishouden! Het PBL geeft hierover geen reële info, terwijl dat wel gesuggereerd wordt. Het hiervoor beschreven voorbeeld geeft aan dat het van groot belang is hoe men die kosten beschrijft.

Kloosterveen als zogenaamde startwijk

In de warmtevisie van de gemeente Assen heet de wijk Kloosterveen een “startwijk”. Ons is ondermeer in het gesprek met dhr. Koerhuis en dhr. Strolenberg duidelijk geworden dat in Den Haag dit begrip niet bekend is. De gemeente houdt echter vast aan dit begrip en belooft ons dat juist zo’n “startwijk” mag rekenen op aanvullende subsidies en financieringsmogelijkheden. In de hiervoor beschreven “kosten”, zal het duidelijk zijn dat wij niet zitten te wachten op het begrip “startwijk”. Wij zijn niet tegen een warmtetransitie, maar wachten liever op de landelijke ontwikkelingen zoals de waterstof economie en die zal pas na 2030 in beeld komen. Immers, met dat hoge temperatuurverwarmingsalternatief maakt de individuele huiseigenaar heel bescheiden kosten,

namelijk alleen een nieuwe verwarmingsketel. Er is dan ook geen heel kostbare subsidieregeling van het rijk meer nodig!

Onze oproep aan uw Kamer is helderheid te geven van wat voor Den Haag “startwijken” (naast het wel officiële begrip “proefwijken”) zijn en een antwoord op de vraag wat dat voor de bewoners van zo’n wijk betekent. Verder roepen wij op om in te zetten op de waterstof economie en ook het geduld op te brengen om wijken straks die nieuwe brandstof via het bestaande gasnet aan te bieden. Tot slot roepen wij op om voor 2030 in te zetten op het werkelijk plukken van laaghangend fruit, d.w.z. niet de wijkgerichte aanpak. Zet in op woningen die na 2012 gebouwd zijn en richt je daarnaast op wijken waar een hoge temperatuur warmtenet een reële optie is.

De dwangregelgeving

Tot op de dag van vandaag blijft er zorg over dwang om van het aardgas af te moeten. Op nationaal niveau lijkt nog steeds de tendens te zijn dat het op het hoogst mag gaan over slechts goed onderbouwde cases, waar een paar bewoners de hele transitie van een wijk, bijvoorbeeld door een warmtenet, tegen zouden kunnen houden. Maar er is naast dit dwingen van enkele bewoners ook de mogelijkheid dat men voor een hele wijk de gaskraan dichtdraait. Een soort indirecte dwang, want niemand zal in de kou willen zitten. Het lijkt een welhaast totalitair, ja Kafkaësk voorbeeld. Het komt gelet op onze ervaringen echt op de randvoorwaarden van de dwangmiddelen aan. En net zoals dhr. Poelgeest in Nieuwsuur belijdt, en zoals ook de wethouder van Utrecht, mevr. Hooidonk, opereert, zou dit voor een aantal lokale bestuurders anders mogelijkheden bieden om draconische regelgeving uit te kunnen voeren. Dit alles gaat ten koste van de burger, uw electoraat..

Wij roepen uw Kamer op om toe te zien dat met inachtneming van redelijkheid eventuele dwangmiddelen worden afgesproken.

De welhaast tomeloze ambities van met name Groen Links bestuurders.

De uitzending van Nieuwsuur (6-7-2021) waarin dhr. van Poelgeest aan het woord is, is wel het meest tot de verbeelding sprekende voorbeeld. Meerdere malen werd daar de maatschappelijke impact van het doel om voor 2030 1,5 miljoen woningen van het aardgas af te halen, aan de orde gesteld. Elke keer weer was het antwoord dat in 2050 de aardgaskraan zal worden dichtgedraaid. Dit in woorden die deden vermoeden dat hij dat zo ongeveer persoonlijk ging doen of er op zou toezien.

Hierin spreekt een dogmatisch denken in optima forma, een opstelling die wij helaas ook ervaren bij onze eigen wethouder, mevr. Dekker. Deze wethouder is ook de voorzitter van de zgn. G40. Mevr. Dekker heeft, namens de G40, uw Kamer recentelijk (7-6-2021) opnieuw in een brief gevraagd om bewoners, desnoods met dwang, van het gas af te halen.

Ons valt verder, in onze gemeente op, dat er veel publiek geld wordt uitgegeven aan promotie van de warmtetransitievisie. De daadwerkelijk bijdrage van deze promotie is onbekend. Met als voorbeeld de keuze om (uitsluitend) in onze wijk (en de proefwijk Lariks) met man en macht te beginnen.

Wij roepen uw Kamer op het doel en de reikwijdte van ter beschikking gestelde middelen: zowel financiële middelen als de regelgeving en bevoegdheden die gemeenten ter beschikking worden gesteld, extra zorgvuldig te omschrijven.

Wij zijn altijd bereid om onze ervaringen verder persoonlijk aan u toe te lichten. Wij zijn niet tegen verduurzaming, niet tegen de warmtetransitie. Ons enige doel is om deze operatie, die in Nederland zijn weerga niet kent, in een redelijk vaarwater te brengen en te houden. Hierbij staat voorop dat het haalbaar en betaalbaar moet zijn. En waarbij, wat ons betreft, conform ook de belofte van toenmalig minister Wiebes, de burger centraal staat en hem te verleiden veel beter is dan dwang.

Hoogachtend,

D. van den Brand

Stedewaarts 81 9408 HK Assen

Namens het team Duurzaam Kloosterveen, en deze namens enkele duizenden bewoners van de wijk Kloosterveen.